

《托拉奧爾》· 帕拉沙 CHAYEI SARAH · 瑪瑪爾 4

ויצא יצחק לשוה בשדה כו'

「以撒（יצחק）出來，在田
野中默想（לשוה，lasuach）」

最後、最低的，原是 ה' 意念中最先的：看似沒有理由的
《Mishnah》（משנה）之外教導（ברייטא，Baraisa）的細節，高於
有理據的《Mishnah》規則；而單純履行一項誡命（מצוה，
mitzvah），又高於來世的喜悅（תענוג，taanug）。妥拉降入黑暗，
甚至虛妄之中，是為了將它們清除，使之轉為光明；這項工作需要
以撒對 ה' 的敬畏。

為尊崇...而奉獻

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Rebbe 的父親 Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

哈西迪的帕拉沙

likuteitorah.com/zh-Hant/torah-ohr/chayei-sarah/4/

核心要旨

最後、最低的，原是 **הי** 意念中最先的：看似沒有理由的《Mishnah》（**מישנה**）之外教導（**ברייטא**，Baraisa）的細節，高於有理據的《Mishnah》規則；而單純履行一項誡命（**מצוה**，mitzvah），又高於來世的喜悅（**תענוג**，taanug）。妥拉降入黑暗，甚至虛妄之中，是為了將它們清除，使之轉為光明；這項工作需要以撒對 **הי** 的敬畏。

每節依序列出希伯來文、譯文，以及金色分隔線下的簡短解說。希伯來文中的小號數字是文末註記的標號。

瑪瑪爾概要

這篇 maamar 透過《Mishnah》與 **ברייטא**，闡釋以撒在「黃昏時出來，到田野中默想」。《Mishnah》陳述總則；**ברייטא**則詳述其中的細目。**ברייטא**看似較低，但「行事之末，乃意念之始」：正如管子，先放進去的東西最後才出來；又如人雖最後受造，卻是全部創造的目的，最低的層次承載著最深的意旨。因此，「此世一小時的善行」勝過來世；來世的喜悅，只是 **הי** 的「背面」。《Mishnah》的規則往往有可探求的理由；**ברייטא**的細節則沒有理由，而超越理性的，層次更高。在事奉中也是如此：行為比內心的喜悅更重要，後者只是行為的「翅膀」。《Mishnah》是「城」，**ברייטא**則是供養城的「田野」。以撒「屈身」進入田野，是為了「清除黃昏」；妥拉包裹在黑暗之中，呈現在巴比倫塔木德的辯論、甚至虛妄的主張裡，目的是使 **הי** 隱藏其中的黑暗轉為光明。這番清除，也就是律法的「澄明」，需要敬畏 **הי**。

綱要

- 《Mishnah》與 **ברייטא**：末後者最高** ¶1-2
ברייטא是《Mishnah》的細目，看似較低，實則更高，因為行事之末乃意念之始；管子以及最後受造的人，都說明了這一點。
- 一小時的行為高於來世** ¶3-4
來世的喜悅與理解，只是 **הי** 的「背面」；單純的行為則觸及祂的「面容」。《Mishnah》的總則，對應於這一顯露的層面。
- 超越理性** ¶5
ברייטא的細節沒有理由，因此彰顯超越心智的層面；不明白理由而履行的誡命層次更高，行為也勝過內心的熱忱。
- 城與田野；清除黃昏** ¶6
ברייטא是供養《Mishnah》之城的田野；以撒屈身進入田野，因為妥拉降入黑暗，是為了清除黑暗、尋得真正的律法——**הי** 的意願。
- 以撒的敬畏** ¶7
清除黑暗需要敬畏 **הי**，而以撒正體現了這種敬畏；由於 **הי** 隱藏在黑暗之中，清除黑暗便帶來光明，也就是律法的澄明。

《Mishnah》與 ברייתא משנה וברייתא

《Mishnah》提出總則（כלל，klal）；ברייתא——即留在《Mishnah》之外的教導——列出個別細目（פרט，prat）。此處，《Mishnah》是「城」，ברייתא是「田野」。

行事之末，乃意念之始 סוף מעשה במחשבה תחלה

最後才完成的，正是籌劃者從一開始就意欲達成的；因此，過程中最低的層次承載著最深的目的。

背面與面容 אחוריים ופנים

ה'的「背面」，是人所能理解並享受的祂的一面，包括來世的報酬；祂的「面容」則是祂內在的意願（רצון，ratzon），無法被理解，只能透過行為觸及。

超越理由 למעלה מהטעם

沒有顯明理由的律法或 מצוה，源自高於任何明說理由的層面；即使妥拉給出理由，其背後仍有更高的理由。

清除黃昏 לפנות הערב

將「向黃昏」（לפנות ערב，lifnos erev）讀作「清除」（לפנות，lefanos）：妥拉進入黑暗與虛妄，只為將它們清除，使黑暗轉為光明。

律法的澄明 ליבון הלכתא

仔細推究遮蔽律法的問題與疑難，直到真正的裁決——ה'顯明的 רצון——清楚彰顯。

《Mishnah》與 ברייתא：末後者最高

1 ויצא יצחק לשוח בשדה^{1,2} כו'. לבאר זה דהנה יש משנה וברייתא. וברייתא פי' המשנה³ כי המשנה

הוא הכלל וברייתא היא הפרט של המשנה ואין בכלל אלא מה שבפרט.

「以撒（יצחק）出去在田間默想（לשוח，lasuach）」，等等。為闡明此義，須知有米示拿（משנה，Mishnah），也有巴萊塔（ברייטא，Baraisa）。ברייטא是對משנה的解釋，因為משנה是總則，而ברייטא是משנה的具體細節；「總則中所包含的，唯有具體細節中的內容。」

這篇論述（מאמר，maamar）以以撒在傍晚前出去「在田間默想」的經文開篇，並藉由口傳妥拉的兩個層次來探討此句。משנה以精簡的總則陳述律法；巴萊塔則是同一時代留下、未編入米示拿的教導，將其中的細節闡明出來。妥拉詮釋的原則「總則中所包含的，唯有具體細節中的內容」，意思是總則所含的，並不超出構成它的具體細節。

ולכאורה הברייטא היא למטה מן המשנה שנשתלשלה יותר למטה אבל האמת הוא שהברייטא גבוה יותר דסוף מעשה במחשבה תחלה. דהנה התורה⁴ נשתלשלה למטה אפי' [אפילו] בדבר שקר כגון זה אומר אני מצאתיה⁵ כו'.

表面看來，ברייטא低於משנה，因為它下延得更深；但事實上，ברייטא更高，因為「行動的終點，先在思想中」。妥拉向下延展，甚至進入虛假的事例，例如「這人說：『是我找到的』」，等等。

由於ברייטא談及更細緻、更貼近世俗的細節，看起來似乎是更往下的一層。然而，正如讚美詩《Lecha Dodi》所說：「行動的終點，先在思想中」：在實際執行中最後完成的，在計畫者的心中卻最先形成；因此，最低、最細緻的層次，表達了最深的意旨。妥拉下延的深度，正可證明這一點：米示拿《Bava Metzia》以兩名爭訟者各自聲稱「是我找到的」開篇；其中一人必定在說謊，而妥拉甚至對這樣的主張也作出裁定。

2 ולפי הנראה היא ירידה למטה מאד ומ"מ היא גבוה כי סוף מעשה כו'. וכמשל השפופרת הנכנס ראשון

יוצא אחרון

表面看來，這是極大的向下沉降；然而，它仍然崇高，因為「行為的終結」……。這就如細管的比喻：最先進入的，最後才出來。

這段外傳教法（ברייטא，Baraisa）看來下降得再低，實際上仍然崇高，因為行為的終結，正是思想中最先出現的。這好比一根細管：最先放進去的，最後才出來；因此，最後出現的，從一開始就已在其中。

וכמו האדם שהוא סוף כל הנבראים והוא במעלה על כולם והכל נברא בעבורו ולכן נמצא העולם כולו באדם אחד להורות שהכל נברא בעבורו כי זה כל האדם.⁶

這就好比人：他是所有受造物中最後受造的，然而他的位分高於一切；一切都是為他而造的。因此，整個世界都包含在一個人之中，藉此表明一切都是為他而造，因為「這就是人的全部」。

人是在第六日最後受造的，然而他是整個創造的目的，一切都是為他而造的。因此，一個人就包含了整個世界的縮影；「這就是人的全部」這句經文，可解作人是萬物的總和。

第 2 節 · 13-4

一小時的行為高於來世

3 וזהו מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] יפה שעה אחת^{7,8} כו'. דהנה בעה"ב [בעולם הבא] צדיקים יושבים⁹ כו' והוא רק בחי' אחוריים

這就是我們賢者 ז"ל 所說「一小時勝過……」的【含義】。因為在來世，「義人坐著」……，而那僅是背面（אחוריים，achorayim）的層面，

《Avos》中的《Mishnah》說：「在今世悔悟回歸（תשובה，teshuvah）並行善一小時，勝過來世的整個生命歷程。」來世的獎賞——義人「頭戴冠冕，坐著享受聖者的臨在（שכינה，Shechinah）之光輝」——僅是 ה' 的「背面」：是祂的映照，而非祂的內在本身。

כמאמר וראית את אחורי¹⁰ כו' התענוג שמשיג האדם בעבודתו הוא בחינת אחוריים ופני אינו באפשרי להשיג כי לא יראני האדם וחי.^{11,12}

正如所說：「你要看見我的背面」……。人在事奉 ה' 時所領會的喜悅（תענוג，taanug），屬於背面的層面；至於「我的面」，則不可能被領會，因為「人不能看見我而仍活著」。

ה' 對摩西（משה）說：「你要看見我的背面，但我的面不可被看見」，又說：「人不能看見我而仍活著。」阿德莫爾·哈扎肯將「背面」解作人在事奉 ה' 時所能領會的喜悅與理解，而將「面」解作任何受造物都無法領會的內在層面。

4 ועד"ז גם הגלוי בג"ע [בגן עדן] הוא רק בחי' זיו והארה לבד ולכן יפה שעה אחת כו' שהוא המעשה עצמה בלי תענוג ובלי שכל מכל חיי העוה"ב [העולם הבא] דסוף מעשה במחשבה תחלה.

同樣，伊甸樂園（גן עדן，Gan Eden）中的顯現，也只是光輝與光芒的層面而已。因此，「一小時勝過……」；這一小時就是行為本身，既沒有喜悅，也沒有理智，「勝過來世的一切生命」，因為「行為的終結，先已在思想之中」。

伊甸樂園所顯露的，只有 ה' 的「光輝」與「光芒」，並非祂的本質。誠命（מצוה，mitzvah）的實踐本身，即使沒有喜悅或理解，也能觸及本質，因為它是終極的行為，而這行為早已在 ה' 的思想中居先；所以，在此世實踐一小時的誠命，勝過來世的一切。

וזהו גם כן ענין משנה וברייתא שהמשנה הוא כלל כמו ד' ציצית מעכבות וכן סוכה שהיא גבוה כו'.

這也是米示拿（**משנה**，Mishnah）與外篇教法（**ברייתא**，Baraisa）之理：米示拿所表述的是總則，例如「四條衣角穗子（**ציצית**，tzitzis）彼此缺一不可」，又如「棚屋（**סוכה**，sukkah）高度……」等等。

同樣的模式也見於米示拿和外篇教法。米示拿提出廣泛的規則，例如四條衣角穗子（**ציצית**）合為一項誠命（**מצוה**，mitzvah），每一條對其他各條而言都不可或缺；又如，「高於二十肘的棚屋無效」。

第 3 節 · 15

超越理性

5 ויש למצוא טעם לזה כענין תכלת דומה לים^{13,14} כו' וגבי סוכה יש טעם למען ידעו דורותיכם¹⁵ עד כי אמה¹⁶ כו'.

因此，也可以為此找到一個理由，正如「[藍色]（**תכלת**，techeles）像海」等等；至於住棚節棚屋（**סוכה**，sukkah），也有一個理由：「使你們世世代代知道」——高度直到二十肘，等等。

米示拿（**משנה**，Mishnah）中的一般規則，往往可以找到理由。衣穗（**ציצית**，tzitzis）的藍線使人想起海，海使人想起天空，天空則使人想起榮耀寶座；棚屋不得高於二十肘，因為經文說：「使你們世世代代知道，我曾使你們住在棚屋（**סוכות**，sukkos）中。」高於二十肘時，人便察覺不到頭頂上方的棚頂。

אבל הברייתא הוא פרט לבאר המשנה בכל דקדוקים ופרטים כמו סוכת גנב"ך ורקב"ש¹⁷ שאין טעם לדבר ונראה בחוש שהוא למעלה מהשכל והטעם וזהו אין בכלל

但巴萊塔（坦拿時期的傳授；**ברייתא**，Baraisa）則是個別細目，用來闡明米示拿中所有精微之處與細節，例如外邦人、婦女、牲畜或庫提人所用的棚屋（**גנב"ך**，GaNBaCh），以及牧羊人、無花果乾燥者、城鎮守望者或果實看守者所用的棚屋（**רקב"ש**，RaKBaSh）；這些規定沒有可說明的理由，人一看便知它們超越理智與理由。這就是[其意義如下]：「總體之中別無他物

巴萊塔列出許多沒有明言理由的細節：外邦人、婦女、牲畜（為牠們搭建的棚屋）或庫提人所用的棚屋（**גנב"ך**，由各名稱的首字母組成），均為有效。牧羊人、無花果乾燥者、城鎮守望者或果實看守者所用的棚屋（**רקב"ש**，由各名稱的首字母組成），也有效。這些無法從可見的理性理由來解釋的細節，顯示這項律法源自超越理智之處。

אלא מה שבפרט שאין במשנה בכלל יותר מבפרט הברייתא ומה שלא נתגלה טעמה הוא יותר גבוה כי טעמי המצות לא נתגלו¹⁸ ולע"ל [ולעתיד לבוא] אי"ה [אם ירצה השם] יתגלו

，唯有個別部分所包含的內容」：作為總則的米示拿，所包含的並不超出巴萊塔所列的個別細節。而理由尚未顯明的內容，層次更高；因為誠命（**מצות**，mitzvos）的理由尚未顯明，若蒙 **ה'** 願意，將來便會顯明。

總則並不包含超出其個別細節之外的內容；因此，沒有理由可言的細節並非較不重要的補充，而正是總則本身所包含的內容。理由尚未顯明者層次更高，正如塔木德所說，誠命的理由尚未顯明；只有在將來，它們才會顯明。

וזהו ר"ש [רבי שמעון] דריש טעמי דקראי¹⁹ שדרש שמה שנאמר בפסוק טעם של דבר לא זהו עיקר רק שיש טעם בזה גבוה יותר למעלה מהטעם.

這就是[為何]拉比西蒙（רבי שמעון）闡釋經文中的理由：他闡明，經文所述某事的理由，並非其根本所在；其中另有一個更高、超越[該]理由的理由。

塔木德記載，坦拿時期的賢者拉比西蒙「闡釋經文的理由」，並據此作出裁定。阿爾特雷貝（אדמו"ר הזקן）將此解讀為：即使經文說明了某個理由，那也不是根本；在其背後，還有一個更高的理由，超越任何明言的理由。

נמצא שבמצוה שאין משיג בה טעם הוא יותר גבוה ומה שמשיג טעם ותענוג הוא רק בחינת אחוריים ולא

由此可知，不明白其理由的誡命層次更高；而人所能領會的理由與喜悅，僅屬於背面的層面；並非

結論是：人無法領會其理由的誡命，層次更高；人能以理解與喜悅領會到的，僅是前文所說的「背面」。

כמו שסוברים העולם שהעיקר הוא הלב שמשיג תענוג ועובד בהתלהבות ואינו כן האמת רק עיקר הוא המעשה בלי תענוג והלב אינו כ"א סיוע בחינת גדפין.²⁰

如世人所認為的那樣，以為主要的是心，心能領受喜悅並熱忱地事奉。真相並非如此；主要的是不帶喜悅的行為，而心不過是輔助，是翅膀的層面。

許多人以為，心中的熱忱與喜悅才是事奉 ה' 的根本。阿爾特雷貝指出，根本在於行為本身，即使沒有喜悅也一樣；心中的感受如同「翅膀」，有助於提升行為，但並非行為本身。

第 4 節 · 116

城與田野；清除黃昏

6 והנה משנה נקרא עיר וברייתא בחי' שדה לשון בר חוץ לעיר²¹ ולכאורה העיר הוא עיקר שזרים בה בני"א [בני אדם]. אך נראה מי הוא מחיה אותם.²²

如今，《Mishnah》（משנה，Mishnah）被稱為「城」，而巴拉伊塔（ברייטא，Baraisa）則是「田野」的層面；這個名稱源自表示「城外」的外頭（בר，bar）。看來城市才是主要的，因為人住在其中；然而，我們要看究竟是誰使他們得以生存：

賢者把妥拉（תורה，Torah）的彙編法則稱為「城」，而巴拉伊塔則是「田野」：這個名稱來自 בר（bar），意為「城外」，因為這些教導留在《Mishnah》之外；在阿拉姆語中，bar 也指開闊的田野（「田野的走獸」稱為 חיות ברא（chayos bara，田野走獸））。因此，巴拉伊塔就是城外的田野。城市似乎比田野重要，因為人住在那裡；但問題在於，究竟是什麼使他們得以生存。

השדה שחוץ לעיר שמביאים משם התבוא'. כך הוא הברייתא מחיה המשנה ומבארת ההלכה יותר בפרט היאך לעשות כי התנאים מבלי עולם שמורים מתוך המשנה.²³

就是城外的田野，人們從那裡收取穀物。同樣，巴拉伊塔使《Mishnah》得以生生不息，並更詳細地闡明哈拉卡（הלכה，halachah），說明應當如何行事；因為「坦拿伊姆（תנאים，Tannaim）會毀壞世界」——他們從《Mishnah》本身作出裁決。

城市仰賴城外田野所種植的穀物而生。同樣，巴拉伊塔以如何行事的細節使《Mishnah》得以生生不息。塔木德說，那些直接根據《Mishnah》概括措辭作出裁決、卻不參照其解釋的坦拿伊姆（此處指背誦並記憶《Mishnah》的人，而非《Mishnah》的賢者），「會毀壞世界」，因為他們會作出錯誤的裁決。

וזהו ויצא יצחק לשוח בשדה הוא לשון דבור ושיחה ולי' [ולשון] שחייה למטה מלשון ושח רום אנשים²⁴

這就是「以撒（יצחק）出來到田間交談」的意思：「交談」（לשוח，lasuach）既指言說與談話，也有俯身低下之意；這是從「世人的高傲必屈下」（ושח，veshach）這句話引申而來的，

如今，經文有了新的讀法。לשוח（lasuach）意指言說與談話（談話（שיח，siach）），也意指俯身低下，正如以賽亞書所說：「世人的高傲必屈下」（veshach）。以撒俯身進入「田野」，把妥拉帶入細節之中。

וכן כאשר יפרש²⁵ השוחה לשחות (בישעיה כ"ה) (ועמ"ש בזה ע"פ תבנה ותכונן²⁶ עיר סיחון כו' ע"ש) בשדה הוא בר. ולפנות ערב לפנות הערב והחשך.

同樣，「如游泳者（השוחה，hasocheh）展開身體游泳」（以賽亞書二十五章）（關於此處的解釋，見「願西宏的城被建造並建立」等句的講解；請見該處）。「在田野」就是外頭（בר）。而「傍晚時分」（לפנות ערב，lifnos erev），意即清除（לפנות，lefanos）黃昏與黑暗。

以賽亞書也使用相關的字 השוחה（hasocheh），指展開身體游泳的「游泳者」；阿爾特雷貝在「願西宏的城被建造」一節的講解中，說明 sichah（שיחה，sichah）也指從一處移動到另一處，如同游泳者在水中移動。「在田野」指外頭，也就是城外的巴拉伊塔。「傍晚時分」（לפנות ערב，lifnos erev）則重新解讀為「清除」（לפנות，lefanos）黃昏與黑暗。

דהנה התורה נשתלשלה בחשך כמאמר במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי²⁷ שנשתלשל למטה אפי' [אפילו] בשקר ולמה הוא כך כדי לפנות הערב והחשך ויהי אור

因為妥拉已下延進入黑暗，正如那句話所說：「祂使我身處黑暗之中」——這指巴比倫塔木德（תלמוד בבלי，Talmud Bavli）；它下延至下界，甚至進入虛妄之中。為什麼會如此？為的是清除黃昏與黑暗，使「光出現」，

塔木德把「祂使我住在幽暗之處」解作巴比倫塔木德，其中漫長的辯論與被駁回的論證就如同黑暗。妥拉下延至此，甚至進入虛妄的主張之中；其目的在於清除黑暗，使光得以出現。

כמאמר לעת ערב²⁸ יהיה אור כמשל מי שרוצה לפנות איזה דבר צריך הוא לכנוס בתוכו [בתוכה] כדי לפנותה אבל לא שישאר בתוכה.

正如經上說：「到傍晚時分，必有光。」這好比有人想要清除某物：他必須進入其中，才能把它清除，但不能留在其中。

撒迦利亞的應許「到傍晚時分，必有光」描述了這個目標。比方說，要把某物清理乾淨，就必須進入其中；但不能留在裡面。同樣，妥拉進入黑暗，只是為了將黑暗清除。

גם מה שנשתלשלה התורה ונתלבשה בחשך טענות שקר הוא כדי לפנות החשך לאהפכא חשוכא לנהורא

同樣，妥拉下延並披上黑暗的衣裳，進入虛妄的主張之中，正是為了清除黑暗，將黑暗轉化為光。

妥拉披上虛妄論證的衣裳，只有一個目的：把黑暗本身轉化為光，而不只是將它驅除。

וכן העסק בתורה לדחות החשך והקושיות המסתיר על השכלת הדין האמת לאמתו ולמצא האמת גילוי רצון עליון ב"ה וכמ"ש ע"פ והמשכילים יזהירו²⁹ וגוי' ע"ש:

同樣，研習妥拉，是為了驅除黑暗，以及那些遮蔽人對律法真確無誤之理解的疑難；並尋得真理，也就是至高意願（רצון עליון，ratzon elyon）的顯露，願祂受頌讚；正如「智慧人必發光」等句的講解所說；請見該處。

研習妥拉也發揮同樣的作用。遮蔽真確裁決的疑難與問題就是黑暗；學習者透過鑽研而解開它們，便能尋得完全真確的律法，而這正是 ה' 的意願顯露出來。阿爾特雷貝指向他對「智慧人必發光」的講解，以進一步說明此點。

第 5 節 · 17

以撒的敬畏

7 וזהו ויצא יצחק לשוח. כי כדי לפנות הערב והחשך ולתקנו הוא ע"י יצחק שהוא בחי' פחד ויראת ה' וכמאמר אם אין יראה אין חכמה^{30,31} כו'.

這就是[「以撒（יצחק）出去默想（לשוח，lasuach）」的意思]。要清除晚間與黑暗，並使之得到修正，乃是藉著以撒而成；他代表恐懼（פחד，Pachad）與對 ה' 的敬畏。正如格言所說：「若沒有敬畏，就沒有智慧」等等。

為甚麼是以撒？以撒代表 Pachad，即恐懼與對 ה' 的敬畏（妥拉稱 ה' 為「以撒所敬畏的那一位」）。要從妥拉中清除黑暗，需要敬畏；正如《米示拿》所說：「若沒有敬畏，就沒有智慧。」缺少對 ה' 的敬畏，妥拉的學習便不能持守為智慧。

(וע' בזוהר בראשית³² ד' כ"א סע"א [סוף עמוד א]).³³ וזה האומר אין לי אלא תורה³⁴ אפי' [אפילו] תורה

אין לו ונשאר בחשך

(又見《Zohar》(זהר)，Bereshis (בראשית)，第21頁甲面末。) 這就是[「有人說：『我除了妥拉一無所有』，他甚至連妥拉也沒有」的意思]；他仍留在黑暗之中。

《Zohar》在 Kehot 的註釋中引述說，「黃昏時」逐漸暗淡的光，是以撒祈禱的奧秘；以撒的祈禱修正了那一層面，正如經文所說：「以撒在傍晚時分出去，在田野默想。」《塔木德》所說那個「除了妥拉一無所有」的人，指的是其學習與敬畏及實際行為脫節；這樣的人仍停留在黑暗之中。

אבל באמת כתיב ישת חשך סתרו³⁵ שאף שהוא חשך מ"מ הוא סתרו וזהו לפנות הערב והחשך ולעת

ערב יהי אור

然而，事實上經上寫道：「祂以黑暗為自己的隱藏之處」：雖然那是黑暗，卻是祂的隱藏之處。這就是「清除晚間與黑暗」，以及「到了傍晚，必有光」的意思。

然而，黑暗並非只是與 ה' 對立：大衛王 (דוד) 說：「祂以黑暗為自己的隱藏之處」，因此 ה' 親自隱藏在黑暗之中。這正是為甚麼清除黑暗會帶出光明：「到了傍晚，必有光。」

והיינו ליבון הלכתא וגם זה פי' ברכו בתורה.³⁶ (ועמ"ש ע"פ קול דודי³⁷ וע"פ ששים המה מלכות):³⁸

也就是「使 halachah 潔白明晰」；這也是「他們在妥拉上祝福」的意思。(又見「我愛人的聲音」及「有六十位王后」兩篇 maamar 的解說。)

這就是「使 halachah 潔白明晰」：使真正的律法從黑暗的衣裳中顯露光明。這也是「他們在妥拉上祝福」的意思；《塔木德》教導說，以色列地之所以失去，是因為他們沒有先為妥拉祝福。阿爾特雷貝 (אדמו"ר הזקן) 又引述他關於「我愛人的聲音」及「有六十位王后」的 maamar，供讀者進一步參考。

在事奉中的實踐

事奉 ה' 的要點在於行為本身，即使沒有喜悅或理解亦然；內心的感受只是助力的翅膀，並非本質。研習妥拉必須與敬畏 ה' 相連；一個人若「除了妥拉之外一無所有」，便仍停留在黑暗中。懷著敬畏，努力克服疑難，才能清除黑暗，彰顯真正的律法。

討論問題

1. 為什麼詳述細節的 ברייתא 看似是更進一步的降落，卻反而高於《Mishnah》？管子與人的受造如何說明這一點？
2. 來世的報酬在什麼意義上只是 ה' 的「背面」？為什麼此世一小時的行為能觸及更高的層次？
3. 這篇 maamar 說，事奉的本質在於行為，而非內心的熱忱。它如何說明內心應有的作用？
4. 為什麼妥拉要降入黑暗，甚至進入虛妄的主張？清除一處地方的譬喻，教導我們如何面對那黑暗？
5. 為什麼經文提到以撒來承擔這項工作？「祂以黑暗為隱藏之處」又增添了什麼意義？

註記

第 1 段

1 ויצא יצחק לשוח בשדה

Kehot的註釋請讀者參閱本版前文所印的雷貝（הרבי）來源註釋，以查閱本篇論述的其他參考資料。

KEHOT 註記

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. בלקו"ת פי' ראה לב, ד מציין לד"ה זה בענין עיר ושדה.

2 ויצא יצחק לשוח בשדה

《妥拉》記載，以撒（יצחק）傍晚時分出去到田野默想（לשוח, lasuach），並看見利百加（רבקה）的駱駝走來。顯然，以撒意為說話或默想（拉希（רשיי）解作祈禱，正如言談（שיח, siach）一詞所示）；本篇論述（מאמר, maamar）也把這個詞解作「俯身」，並把「傍晚時分」（לפנות ערב）解作「清除傍晚」：妥拉被降入細節的「田野」，以驅散黑暗。

בראשית כ"ד:63

וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה לַפְּנוֹת עֶרֶב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה גַמְלִים בָּאִים:

And Isaac went out to meditate in the field at the eventide; and he lifted up his eyes, and saw, and, behold, there were camels coming.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT 註記

בראשית כד, סג.

3 וברייאתא פי' המשנה

一份手稿的異文：作「而巴萊塔是對米示拿的解釋」，措辭稍詳，但意思相同。

KEHOT 註記

בבוכ 2061: "וברייאתא הוא פי' של המשנה". בענין ברייתות ראה בארוכה באוה"ת פי' שמות עי' יב ואילך. לקו"ת שה"ש מד, ב ושם מציין לכאן.

4 שהברייתא — דהנה התורה

一份手稿的異文：此處不作「因為妥拉」，而作「由此可證：因為妥拉」，將妥拉延伸至虛假主張的事例，明確提出為巴萊塔更高的證據。

KEHOT 註記

בכת"י הגי'ל: וראי' לזה דהנה התורה.

5 זה אומר אני מצאתי

《Mishnah》（משנה）的起首案例是：兩個人共同抓著一件衣物，各自都說：「這是我找到的。」由於至多只有一人所言可能為真，阿爾特雷貝（אדמו"ר הזקן）藉此說明，妥拉甚至會下降到處理虛假之事。

Bava Metzia 2a:1 א'א' ב'א' מצאנו

שנים אוחזין בשלית, זה אומר: "אני מצאתיה", וזה אומר: "אני מצאתיה". זה אומר: "כולה שלי", וזה אומר: "כולה שלי". זה ישבע

שאיין לו בה פחות מחציה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה — ויחלוקו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT 註記

ב"מ ב, א.

第 2 段

6 כי זה כל האדם

Kohes（קהלת）以此作結：敬畏 ה', 遵守祂的誡命，『因為這就是人的全部。』阿爾特雷貝（אדמו"ר הזקן）引用這些話，指出人是整個創造的總和，也是其目的。

Ecclesiastes 12:13 קהלת י"ב:י"ג

סוף דבר הכל נשמע את־האלקים ירא ואת־מצותיו שמור כִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם:

The end of the matter, all having been heard: fear G-d, and keep His commandments; for this is the whole man.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

第 3 段

7 יפה שעה אחת

《Torah Ohr》（תורה אור）某冊的頁邊有一則手寫註記，註記者稱其為「我的老師」，並指引讀者參閱 maamar “Uvevo’ ah Lifnei HaMelech” 第3節。該maamar收錄於《Torah Ohr》的 Megillas Esther 部分，解釋「一小時勝過……」：來世的全部生命，都是享受聖者的臨在之光輝的喜悅；而悔悟回歸與善行——至高意願（רצון, ratzon）的顯露——則超越喜悅。

KEHOT 註記

אבות ד, יז. "ע' ד"ה ובבואה לפני המלך ס"ג ע"ש (ממורי נ"ע) "הג"ה בגיליון תו"א.

8 יפה שעה אחת

「在今世中一小時的悔悟回歸（תשובה, teshuvah）與善行，勝過來世的一切生命。」阿德莫爾·哈扎肯（אדמו"ר הזקן）解釋，為何在下界的一項行為勝過來世。

Pirkei Avot 4:17 מ'א' ד'אבות

הוא הנה אומר, יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא. ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה:

He used to say: more precious is one hour in repentance and good deeds in this world, than all the life of the world to come; And more precious is one hour of the tranquility of the world to come, than all the life of this world.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

9 צדיקים יושבים

在來世沒有飲食；「義人頭戴冠冕而坐，享受聖者的臨在（שכינה, Shechinah）的光輝。」阿德莫爾·哈扎肯稱這光

輝只是「背面」。

ברכות י"ז א:י"ב:17a: Berakhot

מְרַגֵּל בְּפִימִיָּה דָּרְב: לֹא כְעוֹלָם הִזָּה הָעוֹלָם הַבָּא. הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתֵּיָה וְלֹא פְרִיָה וְרִבְיָה וְלֹא מִשָּׁא וּמִתָּן וְלֹא קִנְיָה וְלֹא שְׁנָאָה וְלֹא תַחֲרוּת, אֲלֵא צְדִיקִים יוֹשְׁבִין וְעִשְׂרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנִהְיִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, שְׁנָאָמַר: "וַיִּחְזֻוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֵּאָכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ".

It was a favourite saying of Rab : Not like this world is the world to come. In the world to come there is neither eating nor drinking; no procreation of children or business transactions; no envy or hatred or rivalry ; but the righteous sit enthroned, their crowns on their heads, and enjoy the lustre of the Shekinah; as it is said, "And they beheld G-d, and did eat and drink" (Exod. xxiv. ll).

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

KEHOT 註記

ברכות יז, א.

10

וראית את אחורי

對摩西（משה）說：「你要看見我的背面，但我的面卻不可看見。」此處的「背面」指人所能領會的喜悅與理解。

שמות ל"ג:כ"ג: Exodus 33:23

וְהִסְרֹתִי אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרַי וּפָנִי לֹא יֵרָאוּ:

And I will take away My hand, and thou shalt see My back; but My face shall not be seen.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT 註記

שמות לג, כג.

11

וכמשל השפופרת . . האדם וחי

本段較早的一個版本，內容有所不同。該版本說明：人雖是六日創造中最後受造的，卻高於一切受造物，因此食物、衣著以及其他一切都為他效力；「在今世悔悟回歸並行善一小時勝過……」的原因，在於來世——義人享受聖者的臨在之光輝之處——僅是背面；而面，也就是「背面之前者」，則無法被領會。

KEHOT 註記

בבֹּךְ אֲדַהֲ"ו יִבֵּל אֲבִי יוֹשֵׁב ה, ב הַקָּטֵעַ בְּשִׁינוּיָם: "כְּמוֹ שְׁפּוֹפֶרֶת שֶׁל קִנָּה מִה שֶׁמִּנִּיחִים בְּתוֹכוֹ רָאשׁוֹן יוֹצֵא אַחֲרוֹן וְכִמוֹ הָאָדָם שֶׁהוּא סוֹף לְכָל הַנִּבְרָאִים שֶׁהוּא נִבְרָא בִּשְׁשֶׁת יָמִי בְּרֵאשִׁית וּמִ"מ הוּא בִּמְעַלָּה עַל כּוֹלָם וְכָל הַנִּבְרָאִים כּוֹלָם הֵם לְצוּרֵךְ הָאָדָם שֶׁמֵּאֲכָלוּ וּמִלְבּוּשִׁים וּשְׂאֵרֵי הַדְּבָרִים הַכֹּל הוּא מִחֲמַת הַטַּעַם יֵתֵר בִּמְעַלָּה הַנִּי"ל, וְזֶהוּ גִ"כ מִה שֶׁכְּתוּב בַּגִּמְרָא יֵפֶה שַׁעֲהָ אַחַת בַּתְּשׁוּבָה וּמִעַ"ט בַּעֲוֹהֲ"ו מְכַל חַיִּי עוֹהֲ"ב כִּי עוֹהֲ"ב הוּא מִחֲמַת הַצְּדִיקִים יוֹשְׁבִין וְעִשְׂרוֹתֵיהֶן בְּרֵאשִׁיהֶן וְנִהְיִין מִזִּיו הַשְּׁכִינָה וְהוּא רַק בְּחִי' אַחֲרֵיִים כְּמִ"ש וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי כו' כִּי מִה שֶׁמִּשְׁיָגִים אֱלֹקִת וַיֵּשׁ לוֹ תַעֲנוּג בִּזָּה הוּא בְּחִי' אַחֲרֵיִים אֲבֵל (כו' הוּא הַמַּעֲשֶׂה) בְּחִי' פָּנִים דְּהִינּוּ מִה שֶׁהוּא לִפְנֵי אַחֲרֵיִים לֹא יֵרָאוּ שֶׁאִ"א לְהַשִּׁיג וְכְּמִ"ש כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם וְחִי' . עכ"ל שֶׁם.

12

כי לא יראני האדם וחי

「你不能看見我的面，因為沒有人看見我還能存活。」阿德莫爾·哈扎肯引用這句話，說明內在的「面」超越任何人的領會。

שמות ל"ג:כ"ג: Exodus 33:20

וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פָּנַי כִּי לֹא־יֵרָאֵנִי הָאָדָם וְחִי:

And He said: 'Thou canst not see My face, for man shall not see Me and live.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

第 5 段

13

תכלת דומה לים

拉比梅厄（רבי מאיר）說：青藍色線（תכלת，techeles）之所以特殊，是因為它像海，海像天空，天空則像榮耀寶座。阿爾特雷貝（אדמו"ר הזקן）將此列為一項誠命中的細節，並指出其中有可查明的理由。

מנחות מ"ג ב:י"ג-י"ד:14-13 Menachot 43b

תניא היה ר' מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד שנאמר (שמות כד, י) ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר וכתוב (יחזקאל א, כו) כמראה אבן ספיר דמות כסא תניא היה רבי מאיר אומר גדול עונשו של לבן יותר מעונשו של תכלת משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שאמר לשני עבדיו לאחד אמר הבא לי חותם של טיט ולאחד אמר הבא לי חותם של זהב ופשעו שניהם ולא הביאו איזה מהן עונשו מרובה הוי אומר זה ...

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

זח"א קכא, Zohar I, 121a

KEHOT 註記

מנחות מג, ב. זח"א קכא, א. בכת"י הנ"ל נוסף "יום לרקיע ורקיע לכה"כ."

14

תכלת דומה לים

KEhot的註釋指出，《Zohar》（זהר）也進一步說明了青藍色線像海這一點。

ספר הזהר, וירא ל"ה:תק"ו-36:513-35:506 Zohar, Vayera
ל"ו:תק"ז

15

למען ידעו דורותיכם

ה'命令以色列人住在棚屋（סוכות，sukkos）中：「使你們世世代代知道，我使以色列子民住在棚屋中，是在我把他們從埃及地領出來時所行的事。」《Talmud》（תלמוד）從這個理由推導出二十肘的界限。

ויקרא כ"ג:מ"ג:23:43 Leviticus

לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֹּכֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מִמִּצְרָיִם מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the L-RD your G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT 註記

ויקרא כג, מג.

16

עד כ' אמה

高度超過二十肘的棚屋無效；拉巴（רבה）解釋說，高度不超過二十肘時，人知道自己住在棚屋中；超過這個高度，他

的眼睛便看不見棚頂。這是一條附有理由的一般規則的例子。

Sukkah 2a:8 א'ח' א' סוכה ב'

אמר רבה, דאמר קרא: "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל", עד עשרים אמה, אדם יודע שהוא דר בסוכה, למעלה מעשרים אמה — אין אדם יודע שדר בסוכה, משום דלא שלטא בה עינא.

Rabbah answered: Scripture says, "That your generations will know that I caused the children of Israel to dwell in sukkot" (Leviticus 23:43). Up to twenty cubits [high] one knows that he is dwelling in a sukkah, but with one higher than twenty cubits he does not 'know' that he is dwelling in a sukkah, since his eye does not catch sight of it.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) · Daf Shevui (CC0)

KEHOT 註記

סוכה ב, א.

17

סוכת גנב"ך ורקב"ש

一則巴萊塔 (ברייטא, Baraisa) 記載：外邦人、婦女、牲畜或庫西人 (כותים, Kusim) 的棚屋，以及牧人、曬無花果者、城鎮守望者和看守果實者的棚屋，都是有效的。阿爾特雷貝引用這些例子，作為沒有明言理由的細節。

Sukkah 8b:8-10 ח' ב'ח' סוכה ח'

"מקל מקום" לאתווי מאי? לאתווי: סוכת גנב"ך. האי תנא דגנב"ך, אלימא לקה גנב"ך משום דקביעי, וקא תנא "מקל מקום" לאתווי רקב"ש, דלא קביעי. והאי תנא דרקב"ש, אלימא לקה רקב"ש, דבני חייבא נינהו, ותנא "מקל מקום" לאתווי גנב"ך, דלאו בני חייבא נינהו.

What does 'any sukkah whatsoever' include? It includes the sukkot [whose mnemonic] is ganbak. The tanna of ganbak regards these sukkot as possessing greater validity because they are permanent, and therefore he used the expression, "any sukkah whatsoever" to include rakbash which are not permanent. While the tanna of rakbash regards the rakbash sukkot possessing greater validity since they belong to those who are bound [by the commandment of sukkah] and therefore he used the expression, "any sukkah whatsoever" to include the ganbak sukkot which belong to those who are ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) · Daf Shevui (CC0)

KEHOT 註記

סוכה ח, ב.

18

טעמי המצות לא נתגלו

《Talmud》解釋妥拉律例的理由為何沒有被揭示：一旦理由被說明，所羅門王 (שלמה) 便依據那些理由行事，結果失足犯錯。阿爾特雷貝補充說，這些理由將在未來的時代揭示。

Sanhedrin 21b:16 ט' ב'ט' סנהדרין כ"א

ואמר רבי יצחק: מפני מה לא נתגלו טעמי תורה? שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן, ונכשל בהן גדול העולם. קתיב: "לא ירבה לו נשים". אמר שלמה: "אני ארבה ולא אסור". וקתיב: "ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT 註記

ראה סנהדרין כא, ב.

19

ר"ש דריש טעמי דקראי

《Talmud》指出，拉比西蒙 (רבי שמעון) 闡釋經文的理由，並依據該理由作出裁定。阿爾特雷貝將此解讀為：尚有一個超越明示理由的理由。

Yoma 42b:12-13 יומא מ"ב ב'י"ב-י"ג

"והוציא אותה" — שלא יוציא אתרת עמה. קדננן: לא היתה פרה רוצה לצאת — אין מוציאין עמה שחורה, שלא יאמרו שחורה שחטו. ואין מוציאין עמה אדומה, שלא יאמרו שתים שחטו. רבי אומר: לא מן השם הוא זה, אלא משום שנקאמר: "אותה", לבדה. ותנא קמא: הא קתיב "אותה"? מאן תנא קמא — רבי שמעון היא, דדריש טעמיה דקרא. מאי בינייהו? איקא בינייהו,

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Yevamot 23a:13-14 יבמות כ"ג א'י"ג-י"ד

האי בשבעה גוים קתיב? "כי יסיר" — לרבות כל המסירים. הניחא לרבי שמעון, דדריש טעמא דקרא, אלא לרבנן מנא להו? מאן תנא דפליג עליה דרבי יוסי ברבי יהודה — רבי שמעון היא.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT 註記

יומא מב, ב. יבמות כג, א.

20

בכח"י ליתא הפסוק. ושם

手稿異文：其中沒有經文，而是改作「棚屋也一樣，高於二十肘，等等，因為它象徵榮耀之雲」，提出二十肘限制的另

一種理由。

KEHOT 註記

"וכן בסוכה למעלה מעשרים כו' לפי שהוא דומה לענני הכבוד."

第 6 段

21

וברייטא בחי' שדה לשון בר חוץ לעיר

在 bet 字母條目下指出，外頭 (בר) 是根基 (יסוד, Yesod) 在流亡中、處於「本位之外」時的狀態；此時王權 (מלכות, Malchus) 便稱為巴拉伊塔。這為把巴拉伊塔理解為「在外」提供了卡巴拉背景。

KEHOT 註記

ראה מא"א ב, נג בר הוא היסוד כשהוא בגלות לבר מאתרי' והמלי' נק' אז ברייתא. וראה באוה"ת שמות ע' כ.

22

משנה נק' עיר וברייטא בחי' שדה

Shemos 部分提供了將法則稱為「城」的來源：Talmud 在 Temurah 16a 對《約書亞記》15 中「書之城」(קריט ספר, Kiryat Sefer) 的解釋，意指妥拉的法則 (見該處 Rashi)。注釋也指向 Or HaTorah 對 Toldos 的較長討論。

KEHOT 註記

ראה אוה"ת פ' שמות ע' טו: "כמאד"ל בתמורה דט"ז ע"פ קריט ספר ביהושע סי' טו דהיינו הלכות התורה ע"ש בפרש"י בד"ה וילכדה כו' ע' אוה"ת תולדות קמג, א ואילך.

23

כי התנאים מבלי עולם שמורים מתוך המשנה

《Talmud》說，坦拿依姆 (תנאים, Tannaim) —— 那些背誦並記憶《Mishnah》(משנה) 的人 —— 「毀滅世界」，因為他們不明白《Mishnah》的理由，便據此作出裁決。阿爾特

雷貝 (אדמו"ר הזקן) 藉此說明,《Mishnah》需要詳細的解釋,才能使它有生命力。

Sotah 22a:7/ד:א כ"ב א:טוטה

תנא: התנאים — מבלי עולם. מבלי עולם סלקא דעתך? אמר רבינא: שמורין הלכה מתוך משנתו. תנא נמי הכי, אמר רבי יהושע: וכי מבלי עולם תן? והלא מנישבי עולם הן, שנאמר: "הליכות עולם לו!" אלא, שמורין הלכה מתוך משנתו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT 註記

טוטה כב, א. בבוך אדה"ז יבל אבי יושב הנ"ל ובבוך 2217: כי התנאים שעוסקין במשנה מבלי עולם הן שמורים הלכה מתוך משנתו.

24

ושח רום אנשים

先知以賽亞 (ישעיהו) 預言「人的高傲眼目必降卑, 眾人的尊高必屈伏 (ושח, veshach)」。阿爾特雷貝將「俯身低下」(לשוה, lasuach) 解作與這個詞相關, 意指向下俯身。

Isaiah 2:11א"י:י"א ישעיהו

עיני גבהות אדם שפל ושח רום אנשים ונשגב ה' לבדו ביום ההוא:

The lofty looks of man shall be brought low, And the haughtiness of men shall be bowed down, And the L-RD alone shall be exalted in that day.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT 註記

ישעיהו ב, יא.

25

以賽亞對摩押的預言說: 他要在其中伸展雙手, 「正如游泳者伸展雙手游泳」。游泳者 (השוהה, hasocheh) 一詞也被引來, 作為 לשוה (lasuach) 的另一種含義。

Isaiah 25:11א"י:י"א ישעיהו

ופרש ידיו בקרבו כאשר יפרש השוהה לשחות והשפיל גאותו עם ארבות ידיו:

And when he shall spread forth his hands in the midst thereof, As he that swimmeth spreadeth forth his hands to swim, His pride shall be brought down together with the cunning of his hands.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

26

ע"פ תבנה ותכוון

阿爾特雷貝在該處解釋, 「西宏的城」就是祈禱, 稱為 sichah; 正如 Rashi 將本節中的 lasuach 解作祈禱。他又指出, sichah 也指從一處移動到另一處, 如同游泳者 (השוהה, hasocheh) 在水中移動。該篇 maamar 後文將 sichah 應用於妥拉的字母, 並提及本篇 maamar。

KEHOT 註記

לקו"ת חקת סו, א [בלקו"ת שם מציין לכאן]. ובאוה"ת חקת ע' תתפז ואילך.

27

במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי

耶利米 (ירמיהו) 哀嘆: 「祂使我住在黑暗之處, 如同久已死去的人。」賢者將這節經文應用於《Babylonian Talmud》(תלמוד בבלי)。

Lamentations 3:6ו'ג:ו איכה

במחשכים הושיבני כמתי עולם:

He hath made me to dwell in dark places, As those that have been long dead. .

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

סנהדרין כ"ד א:י"ח-י"ט Sanhedrin 24a:18-19

מאי בבל? אמר רבי יוחנן: בלולה במקרא, בלולה במשנה, בלולה בתלמוד. "במחשכים הושיבני כמתי עולם" — אמר רבי ירמיה: זה תלמודה של בבל. מתני' אמר לו: "נאמן עלי אבא", "נאמן עלי אבדו", "נאמנים עלי שלשה רועי בקר". רבי מאיר אומר: יכול לתזור בו, וחקמים אומרים: אינו יכול לתזור בו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT 註記

איכה ג, ו. סנהדרין כד, א. ראה לקו"ת ויקרא ה, ד. וראה באוה"ת ואתחנן ע' עה שמציין לשל"ה שהקשה הלא התורה היא עינינו ואיך נ ק' מחשכים, ע"ש. ראה גם לקו"ת שה"ש מב, ד. מאמרי אדה"ז — ענינים ע' ע. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תס. סה"מ מלוקט ח"ג ע' מה-ו. ושי"ג.

28

לעת ערב יהי אור

先知預言, 有一日「到了傍晚, 必有光明」。在此, 這正是妥拉下降的目的: 把黃昏轉化為光明。

Zechariah 14:7ד:ז זכריה

והיה יום-אחד הוא יודע לה' לא-יום ולא-לילה והיה לעת-ערב יהיה-אור:

And there shall be one day Which shall be known as the L-RD' S, Not day, and not night; But it shall come to pass, that at evening time there shall be light.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT 註記

זכרי' ז, ד.

29

ע"פ והמשכילים יזהירו

此處所指的正是對「智慧人必發光」的講解。阿爾特雷貝在該處解釋, 流亡期間, 顯露的妥拉披覆於善惡知識之樹之中 (即允許與禁止、純潔與不潔); 但它仍然是至高意願。這與本段所說妥拉披覆於黑暗之中, 意旨相同。

KEHOT 註記

אגה"ק ס' כו.

第 7 段

30

אם אין יראה אין חכמה

KeHOT 對這些文字所列的出處指引 (註記見下方)。

KEHOT 註記

אבות ג, יז.

31

אם אין יראה אין חכמה

「若無智慧, 便無敬畏; 若無敬畏, 便無智慧。」阿爾特雷貝 (אדמו"ר הזקן) 引用這句話, 藉此指出, 研習妥拉 (תורה, Torah) 需要以撒 (יצחק) 所代表的敬畏。

Pirkei Avot 3:17ו'ג:י"ז משנה אבות

רבי אלעזר בן עזריה אומר, אם אין תורה, אין דרך ארץ. אם אין דרך ארץ, אין תורה. אם אין חכמה, אין יראה. אם אין יראה, אין חכמה. אם אין בינה, אין דעת. אם אין דעת, אין בינה. אם אין קמת, אין תורה. אם אין תורה, אין קמת. הוא היה אומר, כל שחקמתו מרבה ממעשיו, למה הוא דומה, לאילו שענפו מרביו ושרשו מעטיו, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר (ירמיה יז) והנה כערער בערבה ולא יראה כי נבוא טוב ושכן תררים במדבר ארץ ...

Rabbi Elazar ben Azariah said: Where there is no Torah, there is no right conduct; where there is no right conduct, there is no Torah. Where there is no wisdom, there is no fear of G-d; where there is no fear of G-d, there is no wisdom. Where there is no understanding, there is no knowledge; where there is no knowledge, there is no understanding. Where there is no bread, there is no Torah; where there is no Torah, there is no bread. He used to say: one whose wisdom ...
Torat Emet 357 (Public Domain) · Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

32

וע' בזהר בראשית דכ"א סע"א

Kehot 對這些文字所列的出處指引（註記見下方）。
KEHOT 註記
"תנינא נהירו דאזיל לאתחשכא לעת פנות ערב רזא דצלותא דיצחק לאתקנא האי דרגא דכתיב ויצא יצחק לשות בשדה ערב אסתכלותא דערב חשוכן כלהו לגביה בהאי פנות ערב "ע"כ.

33

וע' בזהר בראשית ד' כ"א סע"א

如 Kehot 註釋所引，在「傍晚之際」變暗的光，乃是以撒祈禱的奧秘；這祈禱能修復那個層面，正如經文所說：「以撒傍晚時出去，在田野間默想祈禱（לושח，lasuach）。」阿爾特雷貝本人也引用了這段經文。

ספר הזהר, בראשית י"א:קכ"ט-12:142-11:129 Zohar, Bereshit
י"ב:קמ"ב

34

האומר אין לי אלא תורה

「凡是說：『我除了妥拉以外一無所有』的人，甚至連妥拉也沒有。」此處這句話指的是缺乏敬畏的研習；這樣的研習仍處於黑暗之中。

יבמות ק"ט ב:ד'ה' 5-4 Yevamot 109b:4-5

ערבי שלציון — דעבדי שלוף דוי. תוקע עצמו לדבר הלכה — דתניא, רבי יוסי אומר: כל האומר אין לו תורה — אין לו תורה. פשיטא! אלא: כל האומר אין לו אלא תורה — אין לו אלא תורה. הא נמי פשיטא! אלא דאפילו תורה אין לו. מאי טעמא? אמר רב פפא, אמר קרא: "ולמדתם ועשייתם" — כל שישנו בעשייה וישנו בלמידה, כל שאינו בעשייה אינו בלמידה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)
KEHOT 註記

יבמות קט, ב. נסמן לעיל ז, א.

35

ישת חשך סתרו

在大衛王（דוד）的拯救之歌中，**ה'** 降下來拯救他：「祂使黑暗成為自己的隱藏之處。」阿爾特雷貝由此推論，**ה'** 隱藏在黑暗本身之中，因此清除黑暗便會顯出光明。

תהלים י"ח:י"ב Psalms 18:12

וַיִּשְׁתְּ-חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סָכְתוֹ חֹשְׁכֵי-מַיִם עָבִי שְׁתָּקִים:

He made darkness His hiding-place, His pavilion round about Him; darkness of waters, thick clouds of the skies.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)
KEHOT 註記

תהלים יח, יב.

36

ברכו בתורה

塔木德問以色列地為何淪失，並以拉夫（רב）的名義回答：「因為他們沒有先為妥拉祝福。」阿爾特雷貝將這項祝福與猶太律法（הלכה，halachah）的「潔白」相聯繫。

Bava Metzia 85b:1'א' ב:א' בבא מציעא פ"ה

אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו, שנאמר: "ויאמר ה' על עזבם את תורת אשך נתתי לפניכם". אמר רב יהודה אמר רב: שלא ברכו בתורה תחילה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

37

ע"פ קול דודי

這就是本文所指的 maamar。它解釋 libun hilchesa：那些看似黑暗的律法，必須以超然的潔白明晰加以潔淨；這是藉著對 **ה'** 真實的喜悅，以及對祂披覆在妥拉中的意願之自我消融而達成的；完全的顯現將在 **משיח**（Moshiach）的日子到來。

KEHOT 註記

לקמן נא, ג.

38

וע"פ ששים המה מלכות

這是本文所指的第二篇 maamar。它解釋，人以言語學習妥拉，就是 **ה'** 本身的話語；藉此，聖者，願祂受頌讚，與祂的 Shechinah 合而為一，環繞一切世界之光便在下界顯現；因為人在閱讀和學習時，聖者就在他面前閱讀和學習。

KEHOT 註記

לקו"ת שה"ש מא, ב. ושם מציין לכאן.

LikuteiTorah.com

哈西迪的帕拉沙

關於本版

This edition contains the Hebrew text、the English translation、our explanations和the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References" , including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

引述來源（經由 Sefaria）：Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Daf Shevui (CCO).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

英文譯文與解說：由 AI 協助（openai/gpt-6-luna-pro:batch）為 likuteitorah.com 編寫，並對照希伯來文及 Sefaria 核對；尚未經人工編輯審閱。重要內容請務必對照希伯來文查核。

雷貝曾要求，在該週內將本週帕拉夏的瑪瑪爾——「哈西迪帕拉夏」——分散於七日中學習（Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309）。為何要學習，以及雷貝的祝福：likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

免費的非商業計畫；此處沒有任何內容出售。本計畫與 Kehot、Sefaria 或 Lubavitch Library 均無關聯。© likuteitorah.com

摘自 likuteitorah.com/zh-Hant/torah-ohr/chayei-sarah/4/

為尊崇...而奉獻

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Rebbe 的父親 Reb Levi Yitzchok